Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö
Vanha talvitie 2-6 A 11
00580 Helsinki
olli.saari@vapaa-ajankalastaja.fi

LAUSUNTO

12.9.2022

Eduskunta
Ympäristövaliokunta
YmV@eduskunta.fi

VIITE Asiantuntijalausuntopyyntö Itämeren kalastuskiintiöistä 2023 (E 102/2022 vp)

ASIA Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestön (SVK) lausunto Suomen kannasta komission ehdotukseen Itämeren kalastusmahdollisuuksista vuodelle 2023

Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestön lausunto

Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö (SVK) on tutustunut maa- ja metsätalousministeriön laatimaan perusmuistioon (E 102/2022 vp) Suomen kannasta. SVK esittää lohta ja meritaimenta koskien lausuntonaan kunnioittavasti seuraavaa.

KOMISSION EHDOTUS SEKÄ ICES:N TIETEELLINEN NEUVO KOSKIEN LOHTA JA MERITAIMENTA

Kansainvälinen merentutkimusneuvosto ICES antoi keväällä neuvonsa vuoden 2023 kalastusmahdollisuuksista Itämeren kalakannoille, jotka muodostavat perustan komission ehdotukselle. Komissio antoi 24.8.2022 ehdotuksensa Itämeren kalastusmahdollisuuksista vuodelle 2023.

ICES:n antama **lohta** koskeva tieteellinen neuvo on sama kuin vuodelle 2022 annettu. Sen mukaan Itämeren pääaltaalla (leveyspiirin 59°30´N eteläpuolella) sekakantakalastuksen (sekä kaupallinen että vapaa-ajankalastus) lohisaalis tulisi olla nolla lohta.
Pohjanlahdella (osa-alueilla 29N, 30 ja 31) voidaan jatkaa kutuvaelluksella (touko-elokuussa) oleviin lohiin kohdistuvaa entisen kaltaista lohenkalastusta niin, että kokonaissaalis on enintään 75 000 lohta. Myös Suomenlahtea koskeva neuvo on toisinto viime vuodelta. Sen mukaan lohen kokonaissaalis voisi olla enintään 11 800 lohta.

Meritaimenta koskevassa neuvossaan ICES toteaa, että meritaimeneen kohdistuvaa kalastusta tulisi vähentää luonnonvaraisten meritaimenkantojen suojelemiseksi. Neuvoon on uutena lisätty, että näiden toimenpiteiden tulisi koskea myös sellaisia kalastusmenetelmiä, joissa meritaimenia saadaan sivusaaliina. Lisäksi neuvon mukaan on tarpeen kunnostaa meritaimenen elinympäristöjä ja poistaa vaellusesteitä.

Komission ehdotus on sekin toisinto viime vuodelta. Sen mukaan kaupalliselle kalastukselle asetettaisiin 63 811 lohen kiintiö siten, että Pohjoisella-Itämerellä, Ahvenanmerellä, Saaristomerellä ja Pohjanlahdella (leveyspiirin 59°30´N pohjoispuolella osa-alueilla 29N-31) voidaan neljän merimailin sisäpuolella kutuvaelluksen aikana (toukokuun alun ja elokuun lopun välisenä aikana) kalastaa lohta kohdennetusti. Itämeren pääaltaalla osa-alueilla 22-29S leveyspiirin 59°30´N eteläpuolella lohenkalastus kiellettäisiin.
Vapaa-ajankalastuksessa lohen kalastusta jatkettaisiin kuluvana vuonna voimassa olevin käytäntein. Niiden mukaan olisi luvallista ottaa saaliiksi yksi rasvaeväleikattu lohi päivässä. Tästä poiketen saisi Suomenahdella (osa-alue 32) ympäri vuotisesti sekä Pohjanlahdella (osa-alueet 29N-31) touko-elokuussa neljän merimailin sisäpuolella ottaa lohia saaliiksi kansallisien säädösten puitteissa. Suomessa se tarkoittaa kahta lohta vuorokautta ja kalastajaa kohden.

VALTIONEUVOSTON KANTA

Peruskanta

Suomi kannattaa Itämeren kalastusmahdollisuuksien vahvistamista vuodelle 2023 siten, että kalakantoja hyödynnetään kestävää enimmäistuottoa (Maximum Sustainable Yield, MSY) koskevan EU:n yhteisen kalastuspolitiikan tavoitteiden mukaisesti.

Kalastusmahdollisuudet tulee siten vahvistaa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen 2016/1139 Itämeren turska-, silakka- ja kilohailikantoja ja näitä kantoja hyödyntäviä kalastuksia koskevan monivuotisen suunnitelman ja ICES:n niitä koskevan uusimman tieteellisen neuvon perusteella.

Itämeren pääaltaan ja Pohjanlahden lohen TAC

Suomi kannattaa ICES:n neuvon mukaista ratkaisua vuodelle 2023 siten, että lohisaalis osa-alueilla 29N-31 olisi enintään 75 000 lohta. Vähimmäisratkaisuna voidaan kuitenkin hyväksyä vuonna 2022 tehtyä ratkaisua vastaava järjestely, mikä tarkoittaisi komission ehdotuksen hyväksymistä. Lisäksi pyritään siihen, että vuoden 2022 ratkaisun tavoin muut Itämeren jäsenvaltiot sitoutuisivat siirtämään hyödyttömiksi jäävät lohikiintiönsä tarvittavilta osin ylläpitämään Suomen (ja Ruotsin) rannikkokalastusta.

Suomi kannattaa lisäksi vähimmäisratkaisun osana komission ehdottamien teknisten kalastussääntöjen jatkamista. Niihin kuuluvat siimojen käyttökielto kaupallisessa kalastuksessa neljän merimailin ulkopuolella Suomenlahtea lukuun ottamatta, enintään yhden eväleikatun lohen pitämisen vapaa-ajankalastajaa ja päivää kohden Itämeren pääaltaalla ja Pohjanlahdella sekä kaiken lohen vapaa-ajankalastuksessa saadun kalan maihin tuominen kokonaisena. Leveyspiirin 59°30´N pohjoispuolella osa-alueilla 29N-31 touko-elokuussa neljän merimailin sisäpuolella lohen vapaa-ajankalastusta ei rajoitettaisi EU-säännöksin.

Suomi edellyttää, että komissio ja jäsenvaltiot edelleen valvovat, että Itämerellä ei harjoiteta laitonta lohenkalastusta ja että lohenkalastuksen edellä mainittua kieltoa Itämeren pääaltaalla noudatetaan. Suomi pitää erittäin tärkeänä, että Itämerelle saadaan lohen monivuotinen suunnitelma. Lisäksi Suomi katsoo, että kaikki kalastuskuolevuus tulee ottaa huomioon kalastuksen säätelyssä.

Suomenlahden lohen TAC

Suomi kannattaa Suomenlahden lohen TAC:n vahvistamista tieteellisen neuvon komission ehdotuksen mukaisesti kuluvan vuoden tasolle 9 455 loheksi.

Meritaimen

Suomi kannattaa sitä, että meritaimenen kaupallisen kalastuskieltoa jatketaan myös vuonna 2023 neljää meripeninkulmaa kauempana perusviivoilta mitattuna.

Yhteisymmärryksen saavuttamiseen tarvittava neuvotteluvara

Suomi on valmis hyväksymään sellaisia neuvotteluprosessin aikana esille tulevia ratkaisuja, jotka ovat ekologisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävän kalastuksen ja varovaisuusperiaatteen mukaisia sekä ovat tarpeen poliittisen yhteisymmärryksen saavuttamiseksi neuvostossa.

VAPAA-AJANKALASTAJIEN NÄKEMYKSET KOSKIEN LOHTA JA TAIMENTA

Itämeren pääaltaan ja Pohjanlahden lohen TAC

SVK:n keskeisin viesti on kevään ja myös viime syksyn valiokuntakuulemisissa ollut se, että toisin kuin esityksissä Suomen kannaksi on toistuvasti annettu ymmärtää, ei ICES:n varsinaiseen tieteelliseen neuvoon sisälly sanallista mainintaa siitä, että kaiken kalastuksen tulisi tapahtua enintään neljän merimailin päässä rannikosta. Tuo kaupallisen kalastuksen säätelystä (katso esimerkiksi perusmuistion meritaimenkappale) tuttu säädös vaikeuttaa merkittävästi ja tarpeettomasti lohen vapaa-ajankalastuksen harjoittamista. Vaikka suomalaisten kalastajien uistellen saaduista lohista valtaosa on pyydetty uistellen yli neljän merimailin päästä rannikosta, ovat ne yhtä lailla kutuvaelluksella olevia lohia, kuin mitä kaupalliset kalastajat pyytävät lähempänä rannikkoa. Lisäksi ICES on todennut neuvossaan, että tehtyjen kantamääritysten perusteella ei Pohjanlahden eikä Ahvenanmeren lohenkalastuksen saaliissa kutuvaelluksen aikaan esiinny Itämeren pääaltaan lohikantojen yksilöitä.
Lisäksi SVK on tuonut esiin, että Suomen neuvotteluvaran tulisi sisältää myös valmius hyväksyä rajoitetun vapaa-ajankalastuksen jatkamisen hyväksyminen Itämeren pääaltaalla.
Lohen vapaa-ajankalastuksen täysimääräinen kieltäminen pääaltaalla ei tule sen suuren taloudellisen merkityksensä takia saamaan jatkossakaan laajaa kannatusta kiintiöistä päätettäessä. Esimerkiksi pelkästään Saksassa lohenkalastuksen arvoksi on ennen vuotta 2022 laskettu 5 000 000 miljoonaa euroa vuodessa ja yhden saalislohen arvoksi Suomen tapaan noin tuhat euroa.

Suomen lohipolitiikan keskittyessä kaupallisen kalastuksen edistämiseen, ei SVK:n esityksiä ole otettu huomioon aiemmissa kuulemisissa eikä vahvistetuissa Suomen kannoissa. Niinpä **SVK on yhdessä on Euroopan Vapaa-ajankalastajien (EAA, European Anglers Alliance) kanssa muodostanut yhteisen kannanoton lohen vapaa-ajankalastusmahdollisuuksista Itämerellä vuonna 2023**. Sen keskeisimpiä vaatimuksia suoraan kalastussäädöksiä koskien ovat:

- Lohen vapaa-ajankalastuksen salliminen kansallisin säädöksin Pohjanlahdella (osa-alueet 29N-31) kutuvaelluksen aikaan.
- Yhden lohen päiväkiintiö pääaltaalla (osa-alueet 22-29S).
- Kaikkien kalojen kokonaisena maihin tuomisen rajaaminen koskemaan vain lohta ja meritaimenta.

Ainoana myönteisenä huomion osoituksena voidaan kuitenkin mainita, että maa- ja metsätalousvaliokunta kiinnitti viimesyksyisessä kalastuskiintiölausunnossaan (MmVL 19/2021) huomiota merilohen vapaa-ajankalastusmahdollisuuksiin seuraavasti: ”*Valiokunta korostaa, että vapaa-ajankalastuksella on tärkeä merkitys myös alueella kalastusmatkailun parissa toimiville yrityksille, ja tämän vuoksi kalastusrajoitusten vaikutuksia kalastusmatkailuun tulee seurata. Valiokunta pitää tärkeänä, että vapaa-ajankalastajien omaa asiantuntemusta hyödynnetään arvioitaessa lohenpyynnin rajoitusten vaikutuksia eri kalastajaryhmiin.*”
Valiokunnan kannasta huolimatta ei Suomi vuotta 2022 koskeneissa kiintiöneuvotteluissa puolustanut suomalaista vapaa-ajankalastusta. Myöskään nyt esitetyssä vuotta 2023 koskevassa Suomen kannassa ei Pohjanlahden osalta vapaa-ajankalastuksen edellytyksiä puolusteta. **SVK pitää kummallisena, että Suomen kannassa ollaan ennemmin valmiita kannattamaan vapaa-ajankalastuksen edellytyksiä pääaltaalla, kuin Suomen vesillä.**

Nyt käsiteltävänä olevan perusmuistion Taloudelliset vaikutukset -kappaleessa tyydytään toteamaan uusien säädösten lukuisat negatiiviset vaikutukset ja seuraukset, mutta tunnistetut seuraukset eivät näy Suomen kannan muodostuksessa.

SVK:n syksyllä 2021 tekemän arvion mukaan suomalaisten uistelusaaliista noin 70 % pyydetään rannikon syvyysprofiilista johtuen kauempana, kuin neljän merimailin päässä perusviivasta. Tämä muun rannikkokalastuksen tavoin kutuvaelluksella olevista lohista koostuva noin 1 200 lohen saalisosuus (taloudelliselta arvoltaan noin 1,3 milj. €, laskettu SVK:n Merilohen uistelu Suomessa vuonna 2017 -selvityksen perusteella) jäisi pyytämättä, mikäli neljän merimailin rajoitus koskisi jatkossakin myös vapaa-ajankalastusta. Uistelijoiden 30–100 tuhannen euron venehankintojen hintaa ei ole kustannuksissa otettu huomioon.

Tälle vuodelle asetettujen vapaa-ajankalastuksen saalisrajoituksien kokonaisvaikutuksista saadaan käsitys uistelusesongin jälkeen. SVK on juuri käynnistänyt kyselyn kerätäkseen tietoa uistelusaaliista ja uusien säädösten vaikutuksista. Jo kevätkesällä oli kuultu ensitietoja, etteivät uistelijat olisi hyödyntäneet länsirannikon majoituspalveluita aiempien vuosien tapaan. Tämä on ymmärrettävää, sillä esimerkiksi Porin alueella neljän merimailin rajaan perustuva saalisrajoitus rajoittaa merkittävästi uistelun edellytyksiä. Tilannetta ei helpota se, että rajan ulkopuolella on sallittua ottaa saaliiksi rasvaeväleikattuja lohia (yksi lohi / kalastaja / päivä). Lisäksi kyseinen pyyntikiintiö antaa harhaanjohtavan kuvan uistelun tehokkuudesta, sillä SVK:n edellä mainitun selvityksen mukaan Pohjanlahden uistelussa keskimääräinen uistelusaalis on 0,3 lohta päivässä. Kun lisäksi on tiedossa, että korkeintaan joka kolmas lohi on eväleikattu, on nykyinen kiintiöratkaisu käytännössä poistanut mielekkyyden uistelusta Suomen ulkorannikolla. Uusien kalastusrajoituksien on myös arveltu siirtävän kalastusta ja siten myös kalastusmatkailutuloja Suomen rannikkokunnista Ahvenanmaalle, jossa edellytykset lohen saamiselle alle neljän merimailin päästä rannikosta ovat muita alueita paremmat.

SVK huomauttaa, ettei esitys Suomen kannaksi tue Marinin hallitusohjelmaan kuuluvan Vapaa-ajan kalatalouden kehittämisstrategian tahtotilan edistämistä. Koska Marinin hallitusohjelmassa tunnistetaan myös tarve edistää kalastusmatkailun kehittymistä erityisesti valtion vesialueilla sekä sen aluetaloudellisten vaikutusten kasvua, **SVK edellyttää Suomen kannassa näkyvän tieteellisen neuvon mukaisen ja aluetaloudellisesti arvokkaan lohenuistelun harrastamisedellytysten puolustamisen. Tämän osoittamiseksi SVK esittää tarkennettavaksi Suomen kantaa seuraavalla muutoksella**:
Suomi kannattaa… leveyspiirin 59°30´N pohjoispuolella osa-alueilla 29N, 30 ja 31 touko-elokuussa ~~neljän merimailin sisäpuolella~~ lohen vapaa-ajankalastusta ei rajoitettaisi EU säännöksin.

Suomenlahden lohen TAC

Suomenlahden ICES:n neuvossa todetaan, mikä on jätetty perusmuistiosta pois, että kaiken luontaisiin lohiin kohdistuvan kalastuskuolevuuden tulisi olla mahdollisimman alhainen. **SVK:n mukaan Suomen tulee edistää toimia, joilla erityisesti lohen kaupallista kalastusta kohdennetaan Suomenlahdella istutettuun eli rasvaeväleikattuun loheen. Käytännön toimenpiteenä tulisi pyyntiä ohjata pois esimerkiksi Kymijoen suulta, jonne Suomen puolen villeistä lohista iso osa pyrkii.**

Meritaimen

SVK kannattaa meritaimenen kaupallisen kalastusrajoituksen kautta toteutettavaa lohen salakalastuksen estämisen jatkamista. **SVK esittää, että Suomen tulee lisäksi kannattaa ICES:n neuvoa elinympäristöjen kunnostamisesta ja vaellusesteiden poistamisesta sekä neuvon mukaisia toimia meritaimenen sivusaaliskuolleisuuden vähentämiseksi, erityisesti rannikon verkkokalastuksen lisäsäätelyllä.**

Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö ry

Olli Saari
toiminnanjohtaja